

Dato: 24.12.2020

Høringsuttalelse: Legeforeningens erfaringsrapport om covid-19

Svar fra LVS

1. Innledning

Ved nedstengning av landet 12.mars 2020, var det ikke bare klinisk virksomhet som ble berørt. Arbeidssituasjon og arbeidsoppgavene til forskerleger endret seg dramatisk. At Legeforeningen ikke har hatt fokus på forskning eller forskerlegene er svært skuffende. Helseforetakslovens §1 nevner spesifikt at det skal legges til rette for forskning og undervisning. Videre er det uttrykkelig formulert i Spesialisthelsetjenesteloven §3-8 punkt 3 skal sykehusene særlig ivareta forskning. Forskning er en av grunnoppgavene i sykehusene.

At legeforeningen selv ikke setter forskning på agendaen og ikke har inkludert forskning hverken i erfaringskonferansen eller tilpasser høringssvaret forskning, er bekymringsfullt. Vi håper at vår høringsuttalelse blir en vekker for Legeforeningens ledelse og at vår tilbakemelding integreres i Legeforeningens erfaringsrapport.

Uttalelsen er basert på diskusjon og møte mellom Legeforeningens tillitsvalgte ved Universitetet i Bergen og erfaringer fra Universitetet i Oslo og de samarbeidene sykehus.

3. Smittevernustyr og testkapasitet

b. Fordeling og distribusjon

Ferdighetstrening og praktiske kurs har stort sett gått som normalt for medisinstudentene høsten 2020. Universitetet i Bergen (UiB) har hatt lite fokus på smitterisiko for universitetsansatte i forbindelse med praktisk undervisning. Det var i starten ingen forståelse for behov for personlig smittevernustyr som munnbind og hansker. Enkelte forskningsgrupper skaffet selv til veie og betalte for personlig smittevernustyr både til undervisere og studenter for å beskytte sine medlemmer i en undervisningssituasjon hvor man var innenfor 1 m avstand til grupper av studenter i 1 t. Universitetet i Oslo (UiO) stengte ned undervisningen et par uker i mars. Ingen av kursene eller klinisk undervisning er blitt avholdt slik som i en normalsituasjon, men denne type undervisning har blitt prioritert etter de første to ukene. Verneustyr er skaffet til veie etter en avtale med UiO og sykehusene der studentene er utplassert eller har sine kurs. Flere kurs, som for eksempel Student-BEST (Bedre og systematisk traumebehandling), ble digitalisert i vår, men avholdt fysisk i høst.

5. Digitalisering

Både ved UiO og UiB ble undervisning, eksamen og fagmøter flyttet til digitale plattformer 13.03.20. Alt skulle utføres fra hjemmekontor. Mange forskerleger hadde verken tilstrekkelig nettverk eller kontorfasiliteter hjemme. Internettkapasiteten var for lav i hele landet, og for mange tok det dagesvis å få utstyrt en personlig laptop med nødvendig ny programvare. Det var lang ventetid på IT support, og nødvendig utstyr som f. eks. webkamera ble raskt utsolgt fra leverandør. Mange måtte oppgradere sitt internett abonnement for å kunne utføre sitt arbeid på hjemmekontoret. Arbeidsgiver har ikke kompensert dette. Disputaser ble avlyst i våres, flere forskerleger fikk utsatt sin disputas med måneder. Digitale disputaser har blitt standard og mange disputaser blitt forstyrret av tekniske problemer og manglende support fra IT avdelingen. Om dette fortsetter over en lengre tid, vil dette kunne påvirke kvaliteten på disputasene og avhandlingene.

7. Arbeidsvilkår; særlig om arbeidstid, overtid, beordring og endring i oppgaver

For mange ble det flere måneder med hjemmekontor med de konsekvenser det hadde for hele familien. Yngre arbeidstakere fikk i tillegg fulltidsansvar for oppfølging av egne barnehage- eller skolebarn. Dette førte naturlig nok til forskyvning av egne arbeidsoppgaver til kveld/helg. Skillet mellom fritid og arbeidstid ble utvisket, og de fleste fikk betydelig merarbeid som følge av nye digitale verktøy som måtte tas i bruk med tilpassing av alt undervisningsmaterieell. De fleste forskerleger har erfart forlenget arbeidstid, ubetalt overtid og massiv endring av arbeidsoppgaver uten noen form for

kompensasjon. Hjemmekontor førte til redusert effektivitet og tilgjengelighet for administrative støttefunksjoner.

På de fleste sykehus ble all forskning stoppet i mars. Både bruk av laboratoriene og inklusjon av pasienter til kliniske studier stoppet før sommeren. Noen kliniske studier er ennå ikke startet opp, trolig på grunn av redsel for smitte. Mange forskerleger mistet derfor tilgang til forskningsarealer både for klinisk datainnsamling i sykehus eller universitetslokaler og for dataanalyse i universitetslaboratorier. Forskningen inkludert datainnsamling ble derfor forsinket i de fleste forskningsprosjekter. Dette har særlig rammet juniorforskere i midlertidige PhD og postdoktorstillinger. Det har vært vanskelig å få til automatisk forlengelse av PhD stipend tiden tilsvarende nedstengningen ved mange institusjoner. Ved for eksempel UiB har saken vært tatt opp av lokale tillitsvalgte i Informasjons- og Drøftingsutvalg uten å finne en slik løsning. Arbeidsgiver vil her ta stilling til behov for 'forlengelse' ved slutten av PhD stipendet. Dette gir mangel på forutsigbarhet for både stipendiat og veiledere. De facto er denne ordningen en reduksjon av stipendtiden med 2-3 måneder. Vi har behov for at Legeforeningen fronter denne saken. Universitetene har spart enorme summer (mange titalls millioner kroner) på redusert reisevirksomhet og andre kostnader i forbindelse med pandemien. Ved UiB ble midlene av styret omfordelt til byggebudsjettet (nybygg og renovasjon). Det mangler altså ikke midler som kunne avsettes til å finansiere automatisk forlengelse av PhD stipender svarende til konsekvensene av pandemien, men arbeidsgiver mangler vilje. Vi ser at andre forskningsfinansierer som f. eks. Norges Forskningsråd (NFR) har en annen tilnærming til kompensasjon, og institutter ved UiO har fulgt samme ordning for kompensasjonen som NFR.

Internasjonal utveksling og interaksjon har vært vesentlig begrenset siden mars 2020. Forskere på utenlandsopphold måtte returnere akutt ved nedstengningen av Norge, og planlagte opphold har ikke kunnet bli gjennomført. Det er usikkerhet rundt forskyvning av finansiering som forskningsstipend til postdoktor- og seniorforskere. PhD kandidater som trenger deltakelse og presentasjon av sine forskningsresultater på internasjonale kongresser som del av obligatorisk opplæring har ikke kunnet få denne opplæringen. Denne situasjonen ser ut til å vare fram til høsten 2021. Begrenset internasjonal utveksling og interaksjon vil påvirke norsk forskning og publikasjonsmeritt i flere år framover.

10. Kommunikasjon, informasjon og samhandling innenfor og mellom ulike nivå

Bortsett fra oppdatering om smittevernregler tilsendt fra dekan til alle ansatte på sms og e-mail, har det vært fravær av ledelse under epidemien ved vårt arbeidssted slik det ovenfor er beskrevet for hjemmekontor, forskning- og undervisningsoppgaver. Forskerleger har stort sett vært overlatt til seg selv og hatt personlig ansvar for gjennomføring av gamle og nye oppgaver fra provisoriske hjemmekontorer.

12. Legeforeningens arbeid med covid-19

Legeforeningen har ikke på noe tidspunkt sett våre medlemmer og adressert de spesifikke utfordringer som covid-19 epidemien har gitt for forskerlegenes arbeidshverdag og arbeidsoppgaver. Vi har utført et enormt gratis dugnadsarbeid med minimal støtte fra arbeidsgiver utover tilgang til nye, digitale hjelpemidler. Nedstengningen av universitetene har særlig gått ut over PhD stipendiater. Ved Universitetet i Bergen får disse ikke automatisk kompensasjon av stipendets varighet som følge av nedstengningen. Dette til tross for god økonomi i organisasjonen.

13. Oppsummering: Forslag til tiltak og hva som må til for å være forberedt til fremtidige helsekriser

Legeforeningen må inkludere forskerlegene i sin plan for forberedelse av fremtidige helsekriser. Vi må kreve at arbeidsgiver har kontinuerlig fokus på, og tilrettelegger for, forskning både relatert til den aktuelle krisen (som nå under pandemien) og til pågående forskning ikke relatert til krisen. Arbeidsgiver må ha en plan for å skaffe til veie personlig smittevernutstyr til ansatte og studenter for å kunne gjennomføre undervisning og forskning innenfor nasjonale smittevern anbefalinger. Det må kreves at arbeidsgiver har ansvar for finansiering av nødvendig utstyr av hjemmekontor. Merarbeid inklusiv forlengelse av midlertidige stillinger må fullkomponeres.

Vennlig hilsen,

Mette Kalager

På vegne av styret i LVS